

Orimattilan kaupunki

Viite: Lausuntopyyntö 1.4.2025

Asia: Pennalan teollisuusalueen osayleiskaava valmisteluvaihe, Orimattila

Orimattilan kaupunki on päättänyt kaavoituksen käynnistämisestä Pennalan teollisuusalueen laajentamiseksi. Kaavoituksen tavoitteena on mahdollistaa datakeskuksen toteuttaminen yhtenäisenä alueena sekä liikenteellisen toimivuuden varmistaminen. Datakeskuksen tarkempi suunnittelu toteutetaan asemakaavalla. Kaava-alue sijaitsee Päijät-Hämeen maakunnan eteläosassa, Orimattilan kaupungin Pennalan kylässä, noin 9 km Orimattilan keskustajamasta pohjoiseen. Suunnittelualueen alustava pinta-ala on noin 345 ha. Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu on pidetty 16.9.2024.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää 18.3.2025 päivätystä kaavan luonnosaineistosta pyydettyä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Viitaten osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 22.11.2024 antamaansa lausuntoon, museo toteaa, ettei kaavahankkeelle ole esteitä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue on pääasiassa maatalouskäytössä olevaa peltoaluetta sekä metsätalouskäytössä olevaa metsäaluetta. Alueella on kalliokiven louhinta-alueita, maanvastaanottoalue sekä Fingridin sähköasema. Näiden lisäksi kaava-alueella sijaitsee toimistorakennus ja länsiosassa kolme asuinrakennusta sekä talousrakennuksia. Suunnittelualuetta halkoo itä-länsisuuntainen voimajohtolinja.

Museo on osayleiskaavan OAS-vaiheeseen antamassaan lausunnossa (22.11.2024) todennut, ettei suunnittelualueelle sijoitu valtakunnallisesti (VAMA 2021) tai maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita (MaMa 2024) tai rakennetun kulttuuriympäristön (MARY 2024) alueita. Kuitenkin suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee pohjoisessa *Porvoonjoen kulttuurimaisema*, idässä *Pennalan kulttuurimaisema* ja etelässä *Virenojan kulttuurimaisema*. Kaikki edellä luetellut alueet ovat maakunnallisesti arvokkaita. Virenojan kulttuurimaisemaan liittyy lisäksi maisema-alueen eteläosassa maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö *Virenojan kylä* (MARY 2024). Kaava-alueen sijaitessa maisema-alueiden välisessä keskiössä on museo pitänyt perusteluna maisemaselvityksen laatimista.

Museo on lausunnossaan esittänyt, että maisemaselvityksessä tulee kuvata maiseman nykytila ja kaavan toteuttamisen vaikutukset tulee sanallisen kuvauksen lisäksi esittää havainnekuvin. Erillistä

✉ PL 113, 15111 Lahti | PO Box 113, 15111 Lahti, Finland
@ etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

maisemaselvitystä ei ole laadittu, vaan kulttuuriympäristöä koskeva raportti on sisällytetty osaksi kaavaselostusta ilman havainnekuvia. Suunnittelualueen ja lähialueiden yhdyskuntarakenne on esitetty kartoilla ja sanallisesti. Kaavaselostukseen on lisätty valokuvia suunnittelualueesta ja sen rakennuskannasta. Museo pitää ratkaisua tyydyttävänä.

Suunnittelualueen ja lähialueiden arvoalueet ja -kohteet on kaavatyössä tunnistettu. Museo huomauttaa, että paikallisesti arvokas Hannulan tila sijaitsee *Kaldean kulttuurimaisemassa* (KUKUSE 2005), joka on paikallisesti arvokas maisema-alue. Kohteen kuvauksen mukaan *”Kaldean laajat tasaiset pellot yhdistyvät joen yli Virenojan ja Pennalan viljelymaisemaan, jatkuen lisäksi Hollolan puolelle. Tasaiset yhtenäiset pellot avaavat laajoja näkymiä. Tilakeskukset ja niiden rakennuskanta erottuvat yhtenäisessä maisemassa kauas.”* Edellä mainitut tiedot tulee lisätä kaavaselostukseen.

Vaikutusten arvioinnissa todetaan, että teollisuus- ja varastoalueen toteuttamisen aiheuttama muutos nykyisessä pelto- ja metsäkuvioiden luonnehtimassa maisemassa on paikallisesti pääosin suuri, muutoksen kohdistuessa enimmin Noringinojaa ympäröiville pelto- ja metsäalueille suunnittelualueen länsi- ja keskiosissa. Kaavan toteuttaminen tuo paikallisen muutoksen laajempaan maisemakokonaisuuteen varsinaisen kaava-alueen ulkopuolella. Lähiympäristössä sijaitsevilta asuinrakennuksilta voi avautua näkymiä kohti suunnittelualuetta. Kyseiset asuinrakennukset esitetty kaavaselostuksessa kartalla. Maakunnallisista maisema-alueista on Porvoonjoen kulttuurimaiseman alueelle kaavan toteuttamisella todettu olevan mahdollisesti vähäisiä vaikutuksia. Museon näkemyksen mukaan osayleiskaava toteutuessaan jatkaa Pennalan alueen jo alkanutta muutosta maa- ja metsätalousvaltaisesta alueesta kohti teknologista ja teollista keskittymää.

Museo kannattaa kaavaselostuksessa rakennettavien alueiden sekä herkkien kohteiden välille esitettyjä toimenpiteitä kuten puuston säästäminen tai istutettava suojapuusto. Sen sijaan maisemavalleja tulee välttää, koska ne itsestään muodostavat maisemavaikutuksia enimmäkseen tasaisessa maisemassa. Kuten kaavaselostuksessa todetaan, tulee jatkosuunnittelun aikana tutkia alueelle sijoittuvan rakentamisen korkeusasemat ja korkeudet sekä arvioida uuden rakentamisen näkyvyyttä lähiympäristön herkemmille kohteille. Tarkemman arvioinnin avulla voidaan haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteitä huomioida osana jatkosuunnittelua.

Museolla ei ole muuta huomautettavaa osayleiskaavan valmisteluaineistoon rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman suojelun osalta.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Tomi Kuljukka
rakennustutkija	Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus